

เทศน์เช้า วันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๘

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

อ้าว ตั้งใจฟังธรรมะเนาะ ให้ธรรมเป็นทานๆ เขาบอกให้ธรรมเป็นทานเลิศที่สุด ให้ธรรมเป็นทานคือให้ปัญญาคน เวลาเราให้ทานๆ เราไปช่วยคนยากคนจน เราให้เขาได้อยู่ได้กิน แต่ถ้าเราให้อาชีพเขา เราให้อาชีพเขา ให้เขารู้จักทำมาหากิน

การทำมาหากินต้องมีอำนาจวาสนานะ คุณิ เวลารักแล้ง เวลารักแล้งไปคุณิ มันแห้งแล้งไปหมดเลย ตอนนี้อยู่บ้านเช้า คุณันชุ่มชื้นไปหมด แต่ชุ่มชื้นอย่างนี้มันก็ชั่วคราว ทำประโยชน์สิ่งใดไม่ได้ ถ้าทำประโยชน์สิ่งใดได้ น้ำท่าสมบูรณ์เขาทำกสิกรรมของเขา การดำรงชีพของเขาจะมั่นคง ถ้าการดำรงชีพของเขามั่นคง ถ้าใครรู้จักเก็บออม เวลาเกิดภัยแล้งขึ้นมาเขายังมีการดำรงชีวิตได้ ถ้าเขาไม่ได้เก็บออมของเขาไว้เขาก็ต้องกู้หนี้ยืมสิน การกู้หนี้ยืมสินมาเพื่อดำรงชีวิต

ฉะนั้น คนเรามันมีหนี้ มีหนี้ในการกู้หนี้ยืมสินมา แต่เวลาคนเกิดมาในวัฏฏะมันมีหนี้เวรหนี้กรรมนะ ถ้าหนี้เวรหนี้กรรม หนี้เวรหนี้กรรมมันมาจากไหนล่ะ? ผลของวัฏฏะๆ เวลาคนเราขาดสติทำสิ่งใดไปมันเป็นเวรเป็นกรรมทั้งนั้นแหละ ถ้าคนมีสติปัญญา ทำสิ่งใดที่ดีๆ ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว มันเป็นสัจจะ มันเป็นความจริงมาตั้งแต่อดีตมันยืนยันตลอดไป ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่วผลของวัฏฏะ ผลของวัฏฏะการเวียนว่ายตายเกิดขึ้นมา เวลาเกิดภัยแล้งขึ้นมามันเป็นไปทั้งหมด

เวลาเป็นไปทั้งหมด แต่คนที่เขามีสติปัญญาของเขา เขาได้เก็บออมของเขา ก็เพื่อประโยชน์ของเขา เขาก็ดำรงชีวิตของเขาไปได้ แต่คนที่ขาดแคลนๆ คนที่ขาดแคลนก็ต้องพยายามกู้หนี้ยืมสิน พยายามดำรงชีวิตไปให้ได้ไง ถ้าเป็นโบราณ โบราณเป็นนครรัฐ เป็นนครรัฐ เวลาเกิดภัยแห้งแล้งเขาอพยพหนีภัยกัน สิ่งนี้คนที่มียายุ คนที่มีอายุผ่านโลกมามาก เราได้เห็นอย่างนี้หลายรอบ เดียวกันแล้ง เดียวน้ำท่วม มันจะมีอย่างนี้ตลอดไป นี่ก็ภัยธรรมชาติไง

ภัยธรรมชาติคือผลของสภาวะแวดล้อมไง สภาวะแวดล้อมภายนอก แต่เวลาเราเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ เราเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ สิ่งนี้ใครเห็นได้ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าย้อนอดีตชาติไป บุพเพนิวาสานุสติญาณ ตั้งแต่ท่านเป็นพระเวสสันดร ตั้งแต่ท่านเคยเป็นพระเวสสันดรไปท่านได้สร้างคุณงามความดีของท่านมา การสร้างคุณงามความดีของท่านมา จิตใจของท่านมีหลักมีเกณฑ์ของท่าน เป็นพระเวสสันดรจิตใจมันอึดเต็มแล้ว คำว่าอึดเต็มมันอยากทำ มันอยากเสียดละต่างๆ จนประชาชนชาวบ้านเขาจับไม่ได้ เขารับไม่ได้เขาจับหนีออกไป จับหนีออกไป

ความต่าง ความต่างของความรู้สึก ความต่างของความรู้สึกอำนาจวาสนาบารมีต่างกัน ถ้าพระเวสสันดรท่านทำของท่านขนาดนั้นท่านก็ทำของท่านไป เพราะ เพราะมันจะอึดเต็มไง คำว่าอึดเต็มนะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทุกๆ พระองค์ต้องสละภรรยา ต้องสละลูกสละเมีย คำว่าสละ เพราะสิ่งนี้เป็นความผูกพันของใจมหาศาลเลย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทุกๆ พระองค์ เว้นไว้แต่สาวก สาวกะ พระปัจเจกพุทธเจ้า การสร้างอำนาจวาสนาบารมีมาแตกต่างกัน ผลที่ได้รับมันถึงแตกต่างกัน

เวลาสำเร็จเป็นพระอรหันต์เหมือนกัน สาวก สาวกะสำเร็จเป็นพระอรหันต์เหมือนกันนะ แต่สาวก สาวกะ คำว่าได้ยินได้ฟัง มีผู้ประทับประคองมา มีผู้ดูแลมาไง แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าต้องสร้างสมมาเอง สร้างสมมา สร้างสมมาทั้งหมด แล้วถ้าไม่สร้างสมมาเองมันมาจากไหนล่ะ? ถ้าไม่มีผู้ที่รื้อค้นทางวิทยาศาสตร์ รื้อค้นสิ่งที่เป็นสัจธรรมขึ้นมา ใครจะได้ใช้สอยประโยชน์นั้น องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้ที่รื้อค้นขึ้นมา รื้อค้นขึ้นมา เวลาที่รื้อค้นขึ้นมา เวลาตรัสรู้ธรรมขึ้นมา ถ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมามันลึกลับซับซ้อน ลึกลับซับซ้อนเราจะบอกว่า วุฒิภาวะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ขนาดที่ว่าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาแล้วยังทอศุระ เขาจะรู้ได้อย่างไร เขาจะรู้ได้อย่างไร

คำว่ารู้ได้อย่างไรมันละเอียดลึกซึ้งเกินไป ละเอียดลึกซึ้งเกินไปเพราะมันเป็นปัญญาภายใน ปัญญาภายในเราก็บอกมีปัญญาๆ ทุกคนว่ามีปัญญาหมด ทุกคนไปรู้หมด ทุกคนมีปัญญารอบรู้ไปหมด แต่เอาตัวไม่รอด เอาตัวไม่รอด ปัญญามาก ปัญญามากบ้านหลังใหญ่ บ้านเรือนใหญ่ เวลาชำระล้างต้องชำระล้างด้วยความเหนื่อยยาก คนมีกระต๊อบห้อมห่อ มีแต่ของเล็กน้อย เวลาทำความสะอาดมันก็ทำความสะอาดได้ง่าย

นี่ก็เหมือนกัน ความรู้เยอะ ทำความสงบก็ไม่ได้ ทำสิ่งใดก็ไม่ได้ ความรู้เยอะไป โลกีย
ปัญญา ถ้าคนประพฤติปฏิบัติขึ้นไป แล้วเรารู้เห็นของเราขึ้นไปเราจะสลดสังเวชนะ ความรู้อย่าง
นี้มันเป็นประโยชน์กับชีวิตประจำวัน มันเป็นประโยชน์กับโลกนี้ไง มันเป็นประโยชน์กับโลกนี้
มันเป็นโลกียปัญญา มันเป็นปัญญาวิชาชีพไง ถ้ามีเซวณ มีปัญญาก็เอาตัวรอดได้โดยไม่ทุกข์ไม่
ยากจนเกินไปไง คุ้มๆ สิ คนที่เขาเก็บออมเขามีเก็บออมของเขา เขาก็ดำรงชีวิตของเขาผ่าน
ไปได้นะ คนที่ไม่ได้เก็บออมของเขา ปากกัดตีนถีบนะ ทุกข์ยาก

ทุกข์ยากของร่างกายนะ แต่คนที่เขามีเก็บออม ครอบงำของคนที่ ปัญญาของคน เขามี ถ้า
ปัญญาของเขามี คุณติ ปัญญาทางโลกเขาว่ามีปัญญาหลายๆ ถ้าถึงเวลาที่สุคนะเราต้องพลัดพราก
แล้ว เราหาสิ่งใดไว้มหาศาลเลย แล้วเราต้องพลัดพรากจากมันไป นอนมองมันแล้วตาปริบๆ
นอนมองมันแล้วตาปริบๆ มันช่วยอะไรเราไม่ได้เลย มันช่วยอะไรเราไม่ได้เลย ถึงเวลาต้องไป
แล้ว เวลาต้องไป เวิร์กรรมในใจของเราทั้งนั้นแหละ ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่วไปกับเรา ทำดีได้ดี ทำ
ชั่วได้ชั่ว แต่ครูบาอาจารย์ของเราท่านทำของท่าน ท่านปฏิบัติของท่าน ท่านละท่านถอนในหัวใจ
ของท่าน

ถ้าการละการถอนในหัวใจของท่าน คุณติ เวลาทำไปแล้วโลกียปัญญา โลกียปัญญา จะมี
ความรู้ขนาดไหน เอาตัวไม่รอดหรอก แต่ถ้าทำความสงบระงับเข้ามา ทำหัวใจเราสงบเข้ามา
แล้วยกขึ้นสู่วิปัสสนา มันจะเกิดภวานามยปัญญา มันเกิดปัญญาการรู้แจ้ง การรู้แจ้งในการเกิด
การแก่ การเจ็บ การตาย การเกิดเกิดมาจากไหน เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายื้อน
บุพเพนิวาสานุสติญาณไป เวลาเกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะที่ลุมพินีวัน เราจะเกิดชาตินี้เป็นชาติ
สุดท้าย

เกิดมาเป็นราชกุมาร เกิดมาเพียงเกิดมา เราจะเกิดชาตินี้เป็นชาติสุดท้าย เพราะ เพราะเวลา
บุพเพนิวาสานุสติญาณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายื้อนไปตั้งแต่เราเคยเป็น เพราะ
ปัจจุบันนี้เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่ได้เป็นพระเวสสันดรแล้ว แต่เราเคยเป็น
อดีตชาติเราเคยเป็นพระเวสสันดร เราเคยเป็นทศชาติ ๑๐ ชาติ นั้น เราเคยยื้อนหลังไปไม่มีต้นไม่
มีปลาย มันย้อนกลับไป เพราะอำนาจวาสนาอย่างนั้นมันถึงทำให้จิตใจอย่างนั้น เข้มแข็งอย่าง
นั้น เข้มแข็งอย่างนั้น คุณติ การสะสม การเก็บออมในหัวใจไง ถ้าการเก็บออมในหัวใจ เก็บออมมา
จนอึดเต็มแล้ว เก็บออมมาจนพอแรงแล้ว มันทำอะไรมันทำได้ ขนาดทำได้

ฉะนั้น เรื่องเวลาผู้ที่ประพฤติปฏิบัติเข้าไปเห็นสัจจะความจริงภายใน ถ้าเห็นสัจจะความจริงภายใน บุพเพนิวาสานุสติญาณ มันย้อนอดีตชาติไป เราจะปฏิเสธว่ามีหรือไม่มีก็แล้วแต่ ใครมีสิทธิมันเป็นสิทธิของแต่ละบุคคล ทุกคนมีสิทธิเสรีภาพที่จะคิดอย่างไรก็ได้ จะจินตนาการอย่างไรก็ได้ จะทำอะไรก็ได้ แต่มันเป็นความจริงหรือไม่เป็นความจริง

พอเป็นความจริงหรือไม่เป็นความจริง เวลาเราเกิดมา เกิดมาแล้วมันจนตรอกอยู่นี่ไง ความเป็นมนุษย์สมบัติมันครอบอยู่นี่ไง เพราะเป็นมนุษย์สมบัติ เพราะมีร่างกายและจิตใจนี่ไง เราต้องดำรงชีวิตไปไง ดำรงชีวิตไปโดยความทุกข์ความยากในหัวใจใจ หน้าขึ้นอกตรมไป ข้างนอกก็ว่าขึ้นบานกัน มีความสุขกัน แต่หัวใจว่าเหว ถ้ามีวิชาอยู่ ทุกดวงใจว่าเหว ทุกดวงใจว่าเหว หน้าขึ้นอกตรมไป แต่เป็นมนุษย์สมบัติ

ถ้าเป็นมนุษย์สมบัตินะเราต้องดำรงชีวิตนี้ไปไง มีการหาอยู่หากิน มีปัจจัยเครื่องอาศัยไป แต่คนที่มั่งคั่งมีปัญญา ดูพระพระเราก็ต้องหาอยู่หากิน เข้าขึ้นมาออกบิณฑบาตด้วยปลีแข้ง สิ่งนี้เป็นสิ่งที่ป็นสัมมาอาชีวะ ความสะอาดบริสุทธิ์ เพราะญาติโยมเขามาด้วยน้ำพักน้ำแรงของเขา เขาหุงหาของเขา เขาหุงหาของเขาแล้วเขาเอาข้าวปากหม้อของเขาได้ใส่บาตรพระนั้นไป พระนั้นเลี้ยงชีพด้วยปลีแข้ง สิ่งนั้นดำรงชีวิตไว้

สิ่งนั้นดำรงชีวิตนะ สิ่งที่ทำกตกิจ ทำกตกิจเสร็จแล้ว ภิกษุทำกตกิจเสร็จแล้วเข้าสู่โคนไม้ เข้าสู่เรือนว่าง ใครทำมานสมาบัติได้ เข้ามานสมาบัติ ใครทำวิปัสสนาได้เข้าสู่วิปัสสนา ใครทำ ความสงบของใจ ใครได้ถอดถอนอวิชชาในหัวใจแล้วเขาจะมีวิหารธรรมเป็นเครื่องอยู่ เขาจะเข้าไปสู่วิหารธรรมของเขา เขาจะมีความสุข ความสงบ เป็นวิมุตตिसุขในหัวใจของเขา หัวใจของเขา มีแต่ความสุขใจ

ความสุข นี่ไงที่เราแสวงหาๆ กัน ถ้าผู้ที่ประพฤติปฏิบัติจนจิตใจได้เห็นปัญญาอย่างนั้น เขาจะมองมาถึงเราว่าสิ่งที่ว่าเป็นโลกียปัญญา ปัญญาที่ว่าเรามีปัญญาๆ ปัญญาเป็นวิชาชีพนะ มัน เป็นวิชาชีพ คนเราเกิดมามันมี ๒ หน้าที หน้าทีหนึ่งคือเลี้ยงปากเลี้ยงท้อง หน้าทีหนึ่งคือเลี้ยง หัวใจของเรา หัวใจนี้ใครเป็นผู้ดูแล จับไขได้ป่วยก็ไปหาหมอ หมอก็รักษาร่างกายของเราให้ฟื้น กลับมาให้เป็นปกติ จิตใจนี้เวลานั้นทุกข์มันยากเรามีอะไรเป็นเครื่องอาศัย ศีล สมาธิ ปัญญา ถ้าเรามีศีล มีความปกติของใจ เราฝึกหัดนะ ถ้าเราฝึกหัด ศีลคือความปกติของใจ

คำว่าปกติของมันเป็นมันหยุดนิ่งของมัน ถ้ามันจะหยุดนิ่งของมันได้เราต้องฝึกมาจากศีล ภายนอก จากศีลภายนอกคือศีล ๕ ศีล ๑๐ ศีล ๒๒๗ พอเรามีศีล ฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา มันปฏิบัติขึ้นมาเราจะรู้เลยว่าถ้าเราผิดพลาดจากศีลเราก็สร้างเวรสร้างกรรม ถ้าเราไม่ผิดพลาดจากศีลเราจะอยู่ในกรอบ แล้วเราทำคุณงามความดีของเรา ถ้าความดีของเรามันฝึกหัดๆ ฝึกหัดจนมันเป็นนิสัย พอเป็นนิสัย อธิศีล ศีลที่เกิดขึ้นโดยปกติของมัน

ถ้าศีลที่เกิดขึ้นโดยปกติของมัน เวลามันจะคิดไปหิบบินหิบบไฟ เวลาบอกรเราเราร้อน เราทุกข์เรายากมันทุกข์ยากมาจากไหนล่ะ? มันทุกข์ยากเพราะว่ามันเสวยอารมณ์ไง จิตมันไปเสวย จิตมันไปหิบบิน จิตมันไปจับ มันไปจับมา แล้วมันจะไปจับแต่อารมณ์ที่มันไม่พอใจ อารมณ์ที่พอใจมันไม่อยากจะหิบบินไม่อยากจะจับ อะไรที่มันขุ่นใจ อะไรที่มันบาดหมางหัวใจมันชอบนั๊กๆ คืออะไร นี่ไงค้นหาความทะยานอยากไง คนที่มีปัญญาท่วมหัวเขาไม่เคยรู้เรื่องอย่างนี้หรอก เขาจะรู้ว่าเขาจะมีปัญญามาก เขาจะชวนขวยมาก เขาจะมีความรู้มาก เทคโนโลยีใหม่ๆ ออกมาต้องศึกษา ต้องเข้าใจ เข้าใจมันก็วิชาชีพ

เราบอกองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประเสริฐที่สุด มีคุณประโยชน์มาก เป็นครูของ เทวดา อินทร์ พรหม เขาบอกเอตสันก็มีประโยชน์นะมันคิดไฟฟ้า มันคิดไฟฟ้ามันคิดมาเพื่อธุรกิจ มันคิดมามันเป็นธุรกิจทั้งนั้นแหละ มันเป็นเงินเป็นทอง แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาสอนเทวดา อินทร์ พรหม เทวดา อินทร์ พรหมเขาก็มีความทุกข์เหมือนเรานี้แหละ ความทุกข์เพราะเขาเกิดเป็นเทวดาไง เราเกิดเป็นมนุษย์เขาเกิดเป็นเทวดา เราเกิดเป็นมนุษย์เขาเกิดเป็นพรหม เราเกิดเป็นมนุษย์เขาเกิดเป็นสัตว์เดรัจฉาน เราเกิดเป็นมนุษย์เขาเกิดนรกอเวจี

เราเกิดเป็นมนุษย์ เราเกิดเป็นมนุษย์ มนุษย์มีธาตุ ๔ ชั้น ๕ ใจ เทวดาก็เกิดเหมือนกัน อินทร์ พรหมก็เกิดเหมือนกันเกิดอย่างนี้ เกิดอย่างเรากำเนิด ๔ เกิดอย่างนี้แล้วก็ตายอย่างนี้ แต่เวลาเขาตายไปแล้วเขาได้สร้างบุญกุศลใหม่ แต่เราเป็นมนุษย์ เราเกิดเป็นมนุษย์ มนุษย์เป็นสิทธิ เสรีภาพ ทำดีก็ได้ ทำชั่วก็ได้ แล้วทำดี ทำดีของใคร? เวลาทำดีทำดีของโลก โลกเขาทำดี มันเป็นกุศล อกุศลนะ สิ่งใดที่มันได้มาด้วยการทุจริต ได้มาด้วยทุจริตเรารู้ไหม ความสะอาดบริสุทธิ์มันมาจากไหนล่ะ? สิ่งที่ว่าถือศีลๆ เขาบอกศีล ๕ ถือไม่ได้หรอกเพราะความเป็นอยู่ของโลกเขา

ถือได้ ทำไมจะถือไม่ได้ ถือได้ทั้งนั้นแหละ เพราะเราถือของเราแล้วเรต้งกติกของเราเอง เรต้งกติกของเราเองเพราะความถือศีล เวลาศีลของคนมันยกสูงขึ้นไปเรื่อยๆ ถ้าคนที่สูงขึ้น

เรื่อยๆ เขาไม่ทำเลย เขาว่างได้หมดเลย พอเขาว่างได้จิตใจเขาผ่อนคลาย จิตใจเขาสูงกว่า คนที่จิตใจสูงกว่า คุณติ องค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอำนาจวาสนาบารมี เกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ เป็นราชกุมารยังช่วยตัวเองไม่ได้เลย เราจะเกิดชาตินี้เป็นชาติสุดท้าย มันมาจากไหน มันมาจากไหน มันมาจากการเก็บหอมของท่าน มาจากการกระทำของท่าน

ว่าชาตินี้ชาติสุดท้ายแล้วมันก็เกิด เพราะคนเกิดมามันต้องสร้างเวรสร้างกรรมมา มันต้องมีชาติมีตระกูล พระเจ้าสุทโธทนะก็อยากให้มันเป็นจักรพรรดิ จักรพรรดิคือรวบรวมแว่นแคว้นในอินเดียให้เป็นรัฐเดียว สมัยนั้นมันเป็นรัฐเล็กรัฐน้อย อยากจะให้รวบรวมขึ้นมาถ้าเป็นจักรพรรดิ แต่องค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีทางโน้มเอียงไปทางประพฤติกฎปฏิบัติ ถ้าอยู่ทางโลกได้เป็นจักรพรรดิ แต่ถ้าไปทางธรรมจะได้เป็นศาสดา คำว่าเป็นศาสดามันไม่ต้องเวียนว่ายตายเกิดอีก มันไม่เวียนว่ายตายเกิดอีก แต่เวลาออกไปรื้อค้น เวลาออกจากราชวังไปแล้ว ๖ ปี ๖ ปีนั่นนะ

คำว่า ๖ ปีเราบอกว่าเวลาท่านสร้างอำนาจวาสนาบารมีมาขนาดนั้น แต่เวลาท่านจะรื้อค้นความจริงเพราะอะไร? เพราะการเกิดมันอวิชชาพาเกิด มันต้องมีที่มาที่ไป มันมีเหตุมีปัจจัย เพราะอะไรเกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะล่ะ? แล้วเวลาเจ้าชายสิทธัตถะมันมีมรรคญาณทำลายอวิชชาหมดไป หมดจากหัวใจไป มันต้องมีที่มาที่ไป งามันมีที่มาที่ไป เวลามรรคมันเกิด เวลามรรคมันเกิดค้นคว้าจากเจ้าลัทธิต่างๆ เขาก็ปัญญาทางโลก ปัญญาอย่างที่เขารู้กัน ฤๅษีชีไพรก็เหาะเหินเดินฟ้า ใ้เรื่องอภิญญาของเด็กเล่น องค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านถอนอวิชชาในใจต่างหาก

ถ้าท่านถอนอวิชชาในใจ ศาสนาพุทธเป็นศาสนาแห่งปัญญา ปัญญาตรงนี้ไง เวลาเขาเกิดอภิญญาเขาจะมีอะไรเป็นประโยชน์กับเขา เขาส่งออกหมดแหละ เพราะเป็นเราๆ เขาสำคัญตนว่าเขาทำได้ แต่เวลาเกิดมรรค เวลาเกิดมรรคขึ้นมา เวลามันเกิดมรรคใครเป็นคนทำขึ้นมา ใครเกิดศีล สมาธิ ปัญญาขึ้นมา ใครเป็นคนแยกแยะขึ้นมา ใครเป็นคนกระทำขึ้นมา แล้วมันทำลายทำลายอวิชชาไปแล้วมันเหลืออะไร? ใครเป็นคนที่เหลือ

สิ่งที่เหลือ ภวาสวะ สิ่งที่เหลือคือความรู้สึก สิ่งที่เหลือคือจิต จิตที่เวียนว่ายตายเกิดมันเวียนว่ายตายเกิดโดยที่ความไม่รู้ตัวของมัน แล้วเวลามันทำของมันขึ้นมา มันรู้ตัวของมันขึ้นมา มันสะอวดของมันขึ้นมา มันสำรอกมันคายของมันขึ้นมา แล้วเวลามันสำรอกหมดแล้วมันเหลืออะไรล่ะ? ถ้าไม่เหลืออะไร นิพพานเอาไว้ว้าให้ใครล่ะ? สิ้นสุดแห่งทุกข์เอาไว้ว้าให้ใคร ก็ในเมื่อเอ็ง

เวียนว่ายตายเกิดไง ในเมื่อเวียนว่ายตายเกิดแล้วอะไรมันไม่เกิดล่ะ? มันไม่เกิดมันเป็นสมบัติของคนอื่นใช่ไหม มันไม่เกิดคือความไม่รู้ไม่ชี้ใช่ไหม มันไม่เกิดคือการเพอเรือใช่ไหม มันไม่เกิดคือไม่รู้อะไรเลยมันไม่เกิดหรือ?

มันก็ต้องรู้ของมันจริงสิ มันเป็นสติ มหาสติ ปัญญา มหาปัญญา ปัญญาที่รู้แจ้งขนาดนั้น ความคิดที่มันเร็วมากรู้ทั้งหมด เวลาสิ้นสุดแล้วมันสำรอก ชั้น ๕ ทำลายชั้น ๕ ไปแล้ว แล้วไปทำลายภวาสวะ ทำลายภพด้วย ทำลายใจด้วย ทำลายหมดแล้วมันพุ่งแล้วขึ้นมาบนเหนือโลก ใจ ผู้รู้กับผู้รู้เขาคุยกันได้ ผู้รู้กับผู้รู้เขาตรวจสอบกันได้ ถ้าผู้รู้เขาตรวจสอบกันได้ เพราะต้องมีเหตุมีผล มันต้องมีที่มาที่ไป มันไม่ลอยมาจากฟ้าหรอก มันไม่มีใครจับยึดให้หรอก แล้วมันไม่มีใครทำได้หรอก เราทำทานๆ ทำทานนี้เป็นอามิส

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกพระอานนท์ อานนท์ เธอบอกบริษัท ๔ นะ ให้ปฏิบัติบูชาเราเถิด อย่างบูชาเราด้วยอามิสเลย แต่อามิสที่เราบูชากัน อามิสเป็นทาน ให้ปฏิบัติบูชาเถิด คนทุกข์คนจน คนยากคนจนแค่นั้น คนยากคนจนแค่นั้นก็มีหัวใจ ถ้ามีหัวใจนั่งสมาธิก็ทำได้ ปฏิบัติได้เหมือนกันหมดแหละ ทุกคนนั่งสมาธิกำหนดพุทโธเอาหัวใจตัวเองไว้ในใจของเรา เอาหัวใจของเราไว้ในห้วงอกอย่าให้มันไปข้างนอก ทุกคนมีสิทธิ์หมด เธอจงปฏิบัติบูชาเถิด บอกเขาว่าปฏิบัติบูชาเถิด ปฏิบัติบูชาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วก็ปฏิบัติบูชาพุทโธในใจของเรา

พุทโธคือผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน อย่าให้เป็นผู้เศร้าหมอง อย่าให้เป็นผู้ทุกข์ยาก ให้มันตื่นมา ให้มันเบิกบานมา ให้มันอยู่กลางห้วงอกเรา มา แล้วฝึกหัดใช้ปัญญาๆ มันจะเป็นปัญญาของเรา แล้วเราจะเข้าใจว่าโลกุตตรปัญญา ปัญญาเหนือโลก เหนือสังสาร เหนือความรู้สึกนึกคิด เหนือทุกๆ อย่างมันเกิดได้อย่างไร คนอย่างเรานะ คนอย่างเราชี้ทุกข์ชี้ยากอย่างนี้จะเกิดปัญญาอย่างนั้นได้หรือ? คนอย่างเราจะเกิดภาวนามยปัญญาข้างในใจของเราได้หรือ ลองทำดู ลองทำดู เพราะ เพราะเรามีสิทธิ์ เรามีหัวใจ เรามีความรู้สึก สิ่งนี้เราทำของเราขึ้นมาเพื่อประโยชน์กับเรา นะ

เราเกิดมามีสองหน้าที่ หน้าที่หนึ่งคือหาอยู่หากิน เลี้ยงปากเลี้ยงท้อง หน้าที่หนึ่งเราต้องดูแลหัวใจของเรา ความรับผิดชอบเราก็ต้องรับผิดชอบ แต่หัวใจของเรานั่งเฉยๆ อยู่ในที่นอน ใน

มั่งไม่มีใครรู้ก็นั่งได้ จะอยู่ในที่ลับที่ไหนเราก็นั่งได้ เราทำได้ทั้งนั้นแหละ เรามีสองหน้าที่ รักษา
กายและรักษาหัวใจของเรา เอวัง